

Σαν τελευταίος χαιρετισμός

Το κείμενο αυτό μαζί με τις φωτογραφίες το έστειλε στο περιοδικό, ο φίλος συνορειβάτης Ντίνοσ Δελφός, σαν τελευταίο χαιρετισμό στο φίλο του Μιχάλη Κότταρη.

Ως γνωστό, το Φεβρουάριο συμπληρώθηκε ένας χρόνος από την εξαφάνιση του Μιχάλη στον Όλυμπο, ενώ τον Αύγουστο συμπληρώνεται χρόνος από την ημέρα που βρέθηκε νεκρός από δύο ξένους πεζοπόρους σε χαράδρα στη βορεινή πλευρά του βουνού.

Μνήμες από τον Μιχάλη Κότταρη

Ο Μιχάλης Κότταρης γνωστός σε όλους τους ορειβατικούς κύκλους, έφυγε κάποια μέρα του περασμένου Φλεβάρη 2012, φορώντας το βαρύ, όπως πάντα, σακίδιο του για να ανέβει στον Όλυμπο. Παρ' όλη τη μεγάλη χιονόπτωση και την προειδοποίηση από μια ομάδα που συνάντησε στο μονοπάτι, οι οποίοι αναγκάστηκαν να γυρίσουν πίσω, γιατί με τέτοιες συνθήκες δεν έβγαινε με τίποτα το βουνό, αυτός συνέχισε ανεβαίνοντας...

Έτσι, ο Μιχάλης δεν επέστρεψε ποτέ... Τα όποια κατάλοιπα του κορμιού του βρέθηκαν τυχαία ύστερα από 7 μήνες, όταν πια είχαν λιώσει τα χιόνια, από 2 ξένους περιπατητές σε χαράδρα της βορεινής πλευράς του βουνού.

Ένας ακόμη θάνατος στον αγαπημένο από όλους μας Όλυμπο. Ο Μιχάλης ήταν και πολύ καλός και πεπειραμένος ορειβάτης. Για μας, τους φίλους μας, που τον γνωρίσαμε καλά στο βουνό, ο τρόπος του ατυχήματός του άφησε πολλά ερωτηματικά...

Αναστατωμένος όπως ήμουν, όλο αυτό το διάστημα από το τραγικό γεγονός της εξαφάνισής του έρχονταν στη μνήμη μου όλες οι στιγμές που πέρασα μαζί του στα βουνά, αλλά και στη ζωή.

Η πρώτη μας γνωριμία έγινε στην Αθήνα το 1969. Ως τότε ο Μιχάλης ζούσε στη γενέτειρά του, Πάτρα. Από εκεί πραγματοποιούσε πρωτοποριακές εξορμήσεις στη Βαράσοβα, Ερύμανθο, Παναχαϊκό κ.α. Όταν το 1969 ήρθε να εγκατασταθεί στην Αθήνα, άρχισε να ψάχνει για δουλειά και ξεκίνησε σαν «ιατρικός επισκέπτης» με τη φαρμακευτική εταιρεία «Organon AE». Είχαμε γνωριστεί εν τω μεταξύ και συνδεθήκαμε πολύ από τότε και τον ελεύθερο χρόνο μας κάναμε πολλές εξορμήσεις στα βουνά, με κύρια δραστηριότητα την αναρρίχηση. Το Δεκέμβριο του 1970 αποφάσισα να κάνω το γάμο μου, σε ένα ερημοκλήσι πίσω από τον Προφήτη Ηλία του Υμηττού στην πλαγιά προς το Κορωπί. Ο Μιχάλης ήταν ο μοναδικός καλεσμένος στο

γάμο και με συνόδευσε στο εκκλησάκι, ενώ τη νύφη την έφεραν οι κουμπάροι μας Ισμήνη και Στέλιος Βασιλόπουλος από τον ΕΟΣ Αθηνών. Επεισοδιακός γάμος με μόνο μάρτυρα το Μιχάλη!

Μετά από κάποιο διάστημα ο Μιχάλης, ξαναφεύγει για την Πάτρα γιατί βρήκε καλύτερη δουλειά, στη βιομηχανία ελαστικών Pirelli που άνοιξε εργοστάσιο εκεί. Όμως εμείς συνεχίζουμε να βλέπομαστε και κανονίζουμε τα Σαββατοκύριακα συναντήσεις για βουνό, κυρίως Βαράσοβα και Χελμό. Θυμάμαι ακόμη το αστείο που τον διασκέδαζε πολύ, πως όταν του τηλεφωνούσα στην Pirelli για να κανονίσουμε για το Σαββατοκύριακο, τον φώναζαν στο τηλέφωνο «κύριε Κότταρη ο αδελφός σας από Αθήνα σας καλεί». Το Δελφός ακουγόταν αδελφός και ο Κότταρης γελούσε χα. χα! Ναι, ναι ο αδελφός μου.

Τι να πρωτοθυμηθώ από τις περιπέτειές μας. Την αναρρίχηση στη Βαράσοβα, που όταν μας έπεσε το παγούρι με το νερό σε μια σχοινιά, κορακιάσαμε από τη δίψα και ελπίζαμε τουλάχιστον να πιούμε, όταν τελειώνοντας την αναρρίχηση θα φτάναμε στο γνωστό πηγαδάκι της κορυφής, αλλά εκεί είχε πέσει και ψοφίσει ένα γίδι μέσα, και δεν τολμήσαμε φυσικά να πιούμε. Ξεδιψάσαμε μόνο αργά το βράδυ, με το καρπούζι που μας φύλαγε η γυναίκα μου, περιμένοντας στη βάση.

Τη μεγάλη χειμερινή διάσχιση της κορυφογραμμής του Χελμού, τα λεγόμενα χτένια, από Καλάβρυτα μέχρι διάσελο Ντουρντουβάνας - Καλύβια με το βίνουα στο χιόνι. Τη χιονοστιβάδα που

βασία και γενικά για εκδρομή στη φύση άρχισε να φουντώνει! Το βουνό ήταν πια στη μόδα! Μέχρι που και τα προσκοπάκια που ανέβαιναν στην Πάρνηθα ήθελαν να εφοδιαστούν με ειδικά πιολέ αναρρίχησης πάγου!

Ο Μιχάλης συγκέντρωσε κάποιο κεφάλαιο και ξεκίνησε στήνοντας το πρώτο του κατάστημα, με πολύ ενθουσιασμό στη λεωφόρο Αλεξάνδρας, κοντά στο πεδίο του Άρεως, που ονόμασε «Πίνδος». Από τότε μπήκε στον αγώνα σαν επιχειρηματίας, με πολλές περιπέτειες, όχι πια στο βουνό αλλά και στο εμπόριο...

μας παρέσυρε το Μάρτη του 1970 στη βάση από το Λούκι του Μύτικα, γιατί αργήσαμε να ξεκινήσουμε και μεσημεριάσαμε στο λούκι. Το άλλο προγραμματίστω βίνουα που κάναμε στη βάση της Γκαμήλας, που χαθήκαμε και περάσαμε τη νύχτα κρεμασμένοι από το χιόνι και την τρομάρα μας με το πέρασμα της αρκούδας από κάτω μας. Και άλλα πολλά...

Ο Μιχάλης ήταν τολμηρός, αλλά γνώριζε τους κινδύνους και τους αντιμετώπιζε με σοβαρότητα και ψυχραιμία. Είχε τις γνώσεις και την πείρα που χρειάζονται. Στη ζωή του είχε πάντα μια επιθυμία. Να κάνει μια δική του δουλειά, μια επιχείρηση. Στις αρχές της δεκαετίας του 80 του δόθηκε η ευκαιρία και το πιο φυσικό ήταν να ασχοληθεί με την εμπορία ορειβατικού εξοπλισμού που γνώριζε καλά. Ήταν η εποχή που άρχισε στην Ελλάδα ο καταναλωτισμός και το ενδιαφέρον του κόσμου για ορει-

για το τέλος του Μιχάλη δεν μπορώ να πω τίποτα περισσότερο, έμεινα ενεός θα τον θυμάμαι πάντα έτσι όπως τον γνώρισα εγώ στα νιάτα μου. Για σου ρε Μίχαλε! Έφυγες τουλάχιστο, παίρνοντας το μονοπάτι του βουνού με το σακίδιο γεμάτο, όπως σου άρεσε...

Μεγάλη υπόθεση!

1. Κάτω από τη Λιάκουρα Παρνασσού. Ο Μιχάλης δίνει κουράγιο στο γέρο Ηλία Νικόπουλο, έναν από τους πρωτεργάτες της ορειβασίας «οι κούκοι».

2. Ο Μιχάλης σκαρφαλώνοντας στα χτένια του Χελμού, χαμηλά η χαράδρα του Πλανητέρου.

3. Στο Μύτικα το Φλεβάρη του 1971.

Η ΕΚΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΩΟΥ

Ο Ορειβατικός Σύλλογος Ιωαννίνων καταδικάζει την εκτροπή του Αώου.

Τα βουνά μας, τα ποτάμια μας, οι λίμνες μας δεν είναι για πούλημα, ούτε για παζάρεμα ούτε για κερδοσκοπία. Ο ποταμός Αώος δεν είναι μία γαλάζια γραμμή στο χάρτη. Είναι χρόνος πέρα από τις μήνες των παπουδιών μας, είναι ιστορία, μύθοι, είναι χιλιάδες χρόνια και καιροί πούχουν λαξέψει το φαράγγι του. Εκεί κυλάει τα ορμητικά νερά του μέσα από τη Βοβούσα, δίπλα απ' το Δίστρατο, τα Άρματα, τους Πάδες, το Παλιοσέλι, τη Λάιστα, το Βρυσοχώρι, το Ηλιοχώρι, το Ελευθερο, την Κόνιτσα. Αώος είναι η ταυτότητα αυτών των χωριών. Κάτω απ' τη σκιά του Σμόλικα, της Τραπεζίτσας, της Τύμφης τα νερά του ξεδιψάνε ζαρκάδια, αγριογούρουνα, αρκούδες, αγριοκάτσικα. Αώος είναι πουλιά, δέντρα και λουλούδια απίστευτης ομορφιάς. Είναι αρμονία. Είναι οι τέσσερις εποχές στο ζωντανέμα τους. Είναι πέτρινες γέφυρες που μας δένουν με τη νοσταλγία. Είναι τραγούδια που τραγούδησαν όλα αυτά. Είναι αγός, είναι αντάρα. Είναι σπορ όπως ράφτινγκ, κάνυονινγκ, καγιάκ, πεζοπορία. Είναι Βάλια Κάλντα, Αρκουδόρεμα, Μονή Στομίου. Αώος είναι το όνομα μιας μοναδικής φύσης, ενός απaráμλλου, καθηλωτικού, σπάνιου, άγριου οικοσυστήματος που οι εξημερωμένοι Ευρωπαίοι έρχονται να θαυμάσουν γιατί είναι από τα λίγα που έχουν απομείνει. Εντούτοις, όλα αυτά οι δικτατορικοί τα γράφουν στα παλιά τους τα παπούτσια. Το μόνο που βλέπουν είναι κυβικά νερό, έργα και παραδάκι. Όμως κάπως πρέπει να το βαφτίσουν, να το φτιασιδώσουν για νάχουν κάτι να προτείνουν.

Η εκτροπή του Αώου είναι εκτροπή λογικής και άδειασμα ψυχής. Δεν περιμένουμε όμως από αυτούς καμιά ανοησία για τη φύση. Τώρα τελευταία είναι μόδα να φορούνε το μανδύα του τεχνοκράτη, να απαλλάσσονται από εννοχές και να αυτοχρίζονται φορείς της αλήθειας.

Οι λόγοι για την εκτροπή του Αώου είναι ο εμπλουτισμός της λίμνης μας (ο οποίος μπήκε στο σχέδιο, βγήκε και ξαναπήκε, μόνον η ΤΕΡΝΑ και η ΔΕΗ να ωφεληθούν, η δικιά του η υστεροφημία), και φράγματα. Η λίμνη μας είναι σοβαρό θέμα που εμάς απασχολεί, άλλωστε την ζούμε και την πονάμε. Η κοινή λογική λέει πως χρειάζεται εξυγίανση και προστασία. Περιφρούρηση του λιμναίου οικοσυστήματος με νόμους και δέσμευση. Μελέτες από επιστήμονες με εμπειρία σε προστασία λιμνών, πέρα από πολιτικά συμφέροντα και φιλοδοξίες. Εφαρμογή τους. Αν ποτέ χρειαστεί νερό ας αξιοποιηθούν οι δύο βασικές μάνες.....ή ακόμη και η λίμνη κάτω από το Μιτσικέλι. Και ας βρουνε την αρετή να βάλουν φρένο στην υπεράντληση των υπόγειων υδάτινων αποθεμάτων στο ευρύτερο λεκανοπέδιο από τους δύο βαρόνους του νερού. Τα επίγεια και υπόγεια νερά του λεκανοπεδίου μας εδώ και χιλιάδες έτη βρίσκονται σε υδραυλική ισορροπία, όμως η λίμνη μας σίγουρα θέλει ζωή διότι ασφυκτικά στις αρπαγές των καιροσκοπών.

Η ΤΕΡΝΑ και η ΔΕΗ είναι ο δεύτερος ουσιαστικός λόγος για την εκτροπή. Ήδη από τον Αώο έχει κλέψει αρκετό νερό το φράγμα της Χρυσοβίτσας. Και πάλι ζητάει νερό γιατί είναι ανεπαρκές, διότι οι κατασκευαστές του φράγματος δεν έλαβαν υπ' όψη αρκετούς παράγοντες όπως τη συνεπαγόμενη μείωση της ανανεωτικής ικανότητας του ποταμού. Ήδη το νερό

του Αώου το καλοκαίρι λιγοστεύει δραματικά. Βεβαίως οι εμπνευστές του έργου είναι τόσο αδίστακτοι και αγρείοι ώστε να μας λένε ξεστοίπωτα ψέματα προκειμένου καθησυχάζοντάς μας να μας αρπάξουν πάλι αυτά που ο Θεός έδωσε πλουσιοπάροχα να ανήκουν σε όλους. Μας ψιθυρίζουν πως οι επιπτώσεις στο περιβάλλον θα είναι ελάχιστες, έφτασαν στο σημείο να γνωρίζουν με ακρίβεια τι κυβικά κατεβάζει ο Αώος και ότι μόνον το 3,31 100 της παροχής θα χρησιμοποιηθεί. Μας περνάνε για ηλίθιους. Μόνον πουέχασαν να μας πούνε ότι υπολόγισαν την παροχή αφού ο Αώος έχει δεχθεί τα νερά του Σαραντάπορου και του Βοϊδομάτη. Ξέχασαν να μας πούνε για την καταστροφή. Για τους δρόμους που θ' ανοιχτούν, για τα φερτά υλικά, για τις δασικές εκτάσεις που θα αποφιλωθούν, για το ότι θα θέσουν σε κίνδυνο εξαφάνισης ευαίσθητα προστατευόμενα είδη όπως η βίδρα, υδρόβια πουλιά, ότι θα στερήσουν από το παραποτάμιο οικοσύστημα τα πλημμυρικά φαινόμενα που είναι απαραίτητα για τη βιωσιμότητά του. Ξέχασαν να βγούνε και να πούνε στον κόσμο ότι θέλουν να καταστρέψουν Εθνικό Δρυμό. Τον ωραιότερο και σημαντικότερο της χώρας. Ξέχασαν να πούνε ότι από δω και πέρα, αφού ο Αώος θα χει δημιουργήσει το προηγούμενο, με το έτσι θέλω θα αίρουν κάθε προστασία της φύσης για να μπορούν να λεηλατήσουν όλην την Ελλάδα. Δρουν υπογειώς, επιχειρώντας εν αγνοία μας να νομιμοποιήσουν τα σχέδιά τους. Είναι τόσο ανόσια που δεν χωρά καμιά διαφάνεια. Μόνον φασιστοειδή θα μπορούσαν να περιφρονούν τη λαϊκή θέληση. Οι τοπικές κοινωνίες, οι δήμοι, η WWF, ο φορέας διαχείρισης του Πάρκου Βορειοδυτικής Πίνδου, οι επιστημονικοί φορείς, όλοι, είναι εναντίον αυτού του έργου. Όμως αυτοί συνεχίζουν. Είναι υπεράνω της νομοθεσίας για την προστασία της φύσης, υπεράνω του καθεστώτος της διασυνοριακής διαχείρισης του ποταμού. Γιατί: Γιατί τώρα που ο λαός έχει αδρανοποιηθεί -εξουδετερωθεί είναι η ώρα που διά της βίας θα υπαρπάξουν ότι πιο όμορφο και ζηλευτό υπάρχει στη χώρα μας, γι' αυτούς και για τους πατρώνους τους. Αυτή είναι η αλήθεια. Όταν ο λαός δεν σηκώνει το παράστημά του σύσσωμος να εμποδίσει μια καταστροφή λέει να στους βιαστές, γίνεται συνεργός.

Η σωτηρία του Αώου δεν έχει σχέση με πολιτικά. Η φύση είναι η διαθήκη που παραλάβαμε. Είναι η μόνη μας παρηγοριά. Και είναι η μόνη, αληθινή διαθήκη που θα περάσουμε στις επόμενες γενιές. Αυτή, αν είμαστε έξυπνοι άνθρωποι, είναι η μόνη αξιοποίηση της φύσης που μπορούμε να κάνουμε.

Σκουριές Χαλκιδικής, Αχελώος, Άραχθος, τώρα Αώος, ύστερα...ανομογεννήτριες στα βουνά μας...κι' άλλα πολλά, όλα διαφορετικά κομμάτια του ίδιου παζλ, του παζλ της ζωής του καθενός μας.

Ήρθε η ώρα να αντισταθούμε δυναμικά και θα το κάνουμε.

Γιατί ο Αώος ήταν οι πριν από μας.

Γιατί ο Αώος είμαστε εμείς.

Γιατί ο Αώος είναι οι μετά από εμάς.

Για τον ΕΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΙΔΗΣ

Το φαινόμενο των «Μετεώρων» και οι αυτο-μπλοκαριζόμενοι κόμποι

Ευχαριστώ για την αποδοχή του κειμένου για τους αυτο-μπλοκαριζόμενους κόμπους και τη δημοσίευση.

Έχω να παρατηρήσω:

1. Δεν αναφέρεται το όνομα του συγγραφέα

2. Το κείμενο που τοποθετήθηκε πάνω στην εκδόνα 4 παραλήφθηκε στο κυρίως κείμενο (σελ. 67, αρχή 2ης παραγράφου) οπότε χάνεται η συνέχεια γι' αυτόν που το διαβάζει.

Φιλικά, Κώστας Ψαθάκης

Ζητάμε συνώνμη από τη συγγραφέα Κώστα Ψαθάκη, που παραλείψαμε το όνομά του και που τοποθετήθηκε το κείμενο πάνω στη φωτογραφία αρ. 4 σαν λεζάντα. Ο δαίμων του τυπογραφείου κάπου - κάπου μας θυμάται.

Φιλικά για το περιοδικό, Εύα Μπάλλιου

Η ιστορία του ΣΚΙ τεύχος 219, σελ. 8

Θέλουμε να συγχαρούμε το περιοδικό σας και τον αγαπητό Μάκη Τζωρτζίδη, για την αναδημοσίευση του κειμένου του Κώστα Ελευθερουδάκη από το περιοδικό «Βουνά» μέσω του διαδικτύου.

Θετικό θα ήταν να υπήρχαν οι πιο κάτω προσθήκες:

1) Τα σκι αυτά υπάρχουν ακόμα επάνω από το τζάκι της κεντρικής αίθουσας στο καταφύγιο μας στη θέση «Μπάφι» Πάρνηθας.

2) Στη φωτογραφία που συνοδεύει το κείμενο του 1956, να αναγράφονται τα ονοματεπώνυμα των εικονιζομένων.

Ευχαριστούμε για τη φιλοξενία.

Ο Πρόεδρος Θεμ. Μυστριώτης

Ο Γεν. Γραμματέας Γεωργ. Σισμάνης

Αγαπητοί φίλοι

Στη φωτογραφία σελ. 6 του περιοδικού «ΚΟΡΦΕΣ» τεύχος 219 με τα ΣΚΙ είμαθα από αριστερά: Μασσέλος, Χουλιόπουλος, Πλυμάκης στον Ομαλό νομίζω το 1957.

Αντώνης Πλυμάκης

Ο αγαπητός φίλος κύριος Αντώνης Πλυμάκης με την εύστοχη παρατήρησή του, συμπλήρωσε την άγνοια του περιοδικού, που επισημαίνει και ο ΕΟΣ Αθηνών, για τα ονόματα των χιονοδρόμων και τη χρονολογία.

Εύα Μπάλλιου

